

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo@stm.fi

STM098:00/2018 ja
STM/2173/2019

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI KEMIKAALILAIN MUUTTAMISESTA

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa Kaupan liitto ry:ltä, Päivittäistavarakauppa ry:ltä (PTY) ja Teknisen Kaupan Liitto ry:ltä esityksestä eduskunnalle laiksi kemikaalilain muuttamiseksi.

Lain merkittävimmät muutosehdotukset liittyvät kemikaalien luokitusta, merkintää ja pakkaamista koskevan EU:n CLP-asetuksen uuden, myrkytystietokeskuksille toimitettavia tietoja koskevan, VIII liitteen edellyttämiin seikkoihin sekä uuteen kemikaalitietojen toimittamiseen perustettuun sähköiseen asiointipalveluun (KemiDigi).

Esitämme lausuntonamme kohteliaimmin seuraavaa:

Kauppa oli aktiivisesti mukana KemiDigi-palvelun kehitystyössä projektin esiselvitysvaiheesta alkaen. KemiDigin käyttökokemukset ovat tähän mennessä olleet pääsääntöisesti positiivisia. Sähköisten yhdenluukun periaatteeseen tähtäävien viranomaispalvelujen kehittäminen on tärkeää ja siihen tulee jatkossakin pitkäjänteisesti panostaa. On tärkeää, että KemiDigiin koottua kemikaalitietoa tarvitsevien viranomaisten prosesseja ja järjestelmiä kehitetään aktiivisesti kohti yhdenluukun toimintaa.

Yritykset tekevät merkittävän työn toimittaessaan jatkossa Suomen markkinoille saattamistaan vaarallisista kemikaaleista tietoja sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin ylläpitämään kansalliseen rekisteriin että Myrkytystietokeskuksen käytettäväksi Euroopan kemikaaliviraston tietokantaan. Lakimuutoksen voimaantuloa ja

siirtymäsäännöksiä koskevissa perusteluissa esitetään arvioitavaksi siirtymäaikana, olisiko KemiDigin syytä olla Myrkytystietokeskuksen käytettävissä myös tätä koskevan CLP-asetuksen siirtymäajan jälkeen. Mielestämme on järkevää, että tarvittaessa varmistetaan Myrkytystietokeskukselle pääsy sen tarpeelliseksi katsomaan tietoon myös KemiDigin kautta.

Pykäläkohtaiset huomiot:

20 § Kemikaalia koskevien tietojen kielivaatimus

Euroopan kemikaalivirastolle CLP-asetuksen 45 artiklan perusteella toimitettavien tietojen kielivaatimus on kansalliseen harkintaan perustuva asia, kuten lakiehdotuksen perusteluissakin todetaan. Toivomme, että tätä liikkumavaraa käytetään ja samalla tuetaan yritysten toimintaedellytyksiä Suomessa. Paitsi perustuslain 17 § näkökulmasta, käsityksemme mukaan asiaa olisi tarkasteltava myös kielilain 11 § valossa. Sen perusteella yrityksellä on viranomaisasioinnissaan oikeus käyttää pöytäkirjakieltään, eli jompaakumpaa, suomea tai ruotsia. Mielestämme tätä näkökulmaa tulee painottaa asetettaessa yritystä koskevia velvoitteita. Myrkytystietokeskus saa nykyiselläänkin tarvitsemiaan tietoja Suomen markkinoilla olevista kemikaaleista suomeksi tai ruotsiksi Kemikaali- ja turvallisuusvirastolle toimitettavista kemikaali-ilmoitusten perusteella. Tätä taustaa vasten voi kyseenalaistaa tarpeen kielivaatimuksen laajentamiselle kansallisten kielten osalta verrattuna nykytilanteeseen kemikaali-ilmoitusten kielivaatimuksesta.

Suomi on ilmoittanut, toisin kuin monet muut jäsenmaat, ettei se hyväksyisi edellä mainittujen tietojen toimittamista vaihtoehtoisesti englannin kielellä. Toivomme hartaasti, että englanninkielisten ilmoitusten tekeminen Euroopan kemikaaliviraston tietokantaan tulisi mahdolliseksi myös Suomen markkinoille saatettavien kemikaalien osalta. Suomen markkinoilla toimii kaupan alalla lukuisia yrityksiä, joissa ei ole suomea tai ruotsia puhuvia henkilöitä, tai erityistä asiantuntijuutta vaativat tehtävät hoidetaan keskitetysti Suomen ulkopuolella. Lisäksi kansainvälisillä markkinoilla toimivalle yritykselle on ensiarvoisen tärkeää, että se voi harmonisoida toimintaympäristönsä mahdollisimman tehokkaasti. Myöskään vaatimus, että ns. rajoitetun ilmoituksen tapauksessa ilmoitus olisi tehtävä kansallisella kielellä, vaikka neuvontapalvelun voisi

järjestää englanniksi, ei mahdollista toiminnan harmonisointia toivottavalla ja riittävällä tavalla.

Tiukat kielivaatimuksemme aiheuttavat yritykselle merkittävän kustannuksen. Lisäksi tekstin kääntäminen on aina väistämättä altis virheille, jotka voivat pahimmassa tapauksessa olla riski myrkytystapausten onnistuneelle hoidolle. Englanti on kansainvälisessä kaupankäynnissä käytettynä kielenä myös parasta tapa varmistaa tiedon oikeellisuus. Harminisoidun tuotelainsäädännön puolella tekniset asiakirjat hyväksytään pääsääntöisesti englanninkielisinä. Mielestämme vastaavaa tulisi soveltaa ns. CLP45-ilmoituksiin, ja Suomen ehdottomasti sallia englanninkieliset ilmoitukset Euroopan kemikaaliviraston tietokantaan.

49 § Näytteensaanti ja tutkimusoikeus

Kannatamme valvontaan liittyvän kuulemiskäytännön yhdenmukaistamista muun tuotevalvonnan kanssa. Käytännön kokemus on osoittanut, ettei ennen näytteen tutkimusta edellytettävällä toimijan kuulemisella ole enää nykypäivänä aiemman kaltaista merkitystä kaupanalan toimijalle. Yrityksenkin etu on, että viranomaisen valvontatoimet etenevät sujuvasti ilman viivytyksiä. Samalla haluamme korostaa, että oikeusturvan kannalta on kuitenkin aina toimittava hallintolain edellyttämällä tavalla, ja että valvontatilanteessa keskusteluyhteys viranomaiseen päin on yritykselle tärkeää. Hallinnollisen taakan välttämiseksi esitämme, että viranomaisen velvollisuuden korvata näytteeksi otettu kemikaali tai kemikaalia sisältävä esine ei tulisi edellyttää toimijan esittämää vaatimusta, vaan tämän tulisi tapahtua automaattisesti. Lisäksi katsomme, että maininta velvollisuudesta antaa tutkimustulokset tiedoksi toiminnanharjoittajalle tulisi jatkossakin mainita säädöksessä.

52 § Oikeus saada tietoja toisilta viranomaisilta ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Pidämme pykälän ensimmäiseen momenttiin ehdotettua nykyistä tarkempaa viittausta tämän lain valvontaviranomaisiin kannatettavana. Uusi sanamuoto määrittäisi nykyistä selvemmin tiedonsaantiin oikeutetut valvovat viranomaistahot ja toisaalta tiedon käyttötarkoituksen.

Toisessa momentissa ehdotetaan, että ”valvontaa varten saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liikesalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista” voitaisiin luovuttaa paitsi eri viranomaisille myös niin

sanotuille asiantuntijavirastolle, joka tarvitsee tietoa kemikaaliturvallisuuteen kuuluvaa viranomaistehtävää varten. Tehtävän ei siis tarvitsisi rajoittua enää valvontaan. Perusteluosasta on kuitenkin ymmärrettävissä, että jatkossa tarkoitus olisi lain tasolla mahdollistaa kemikaaliturvallisuutta koskevan tiedon luovuttaminen asiantuntijavirastoille eikä tiedonsaantioikeutta rajattaisi näiden osalta viranomaistehtäviin. Ottaen huomioon ensimmäisen momentin rajauksen, tietojen luovuttamista ei voi laajentaa tätä pidemmälle rikkomatta perustuslailla turvattua elinkeinonvapautta. Tältä osin lainkohta ja sen perustelut ovat epäselvät, jopa osin ristiriitaiset keskenään ja niitä tulisi selventää. Mielestämme erityisesti taloudellista asemaa, liikesalaisuuksia ja henkilökohtaisia oloja koskevat tiedot olisi pidettävä tarkasti erillään yleisistä kemikaaliturvallisuuteen liittyvistä tiedoista, ja ensin mainittuja tulisi luovuttaa lähtökohtaisesti vain viranomaistehtävien hoitamista varten.

Kunnioittavasti

Kauppan liitto ry

Päivittäistavarakauppa ry

Teknisen Kaupan Liitto ry

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja

Kari Luoto
toimitusjohtaja

Markku Uitto
toimitusjohtaja